

Rīgā, 2016. gada 28. oktobrī

Adresāts:
SIA "Kaugas"
Reģ.nr. 52103074671
Ļāvu iela 17
Liepāja LV-3411, Latvija

Kopija:
Dabas aizsardzības pārvalde
Baznīcas iela 7
Sigulda LV-2150, Latvija

EKSPERTA ATZINUMS

Nr. 2016/55

1. Eksperta atzinuma mērķis

Eksperta atzinuma sagatavošanas mērķis ir pēc SIA "Kaugas" pasūtījuma Dabas aizsardzības pārvaldes publiskā iepirkuma "Aleju apsekošana un izvērtēšana" (Nr. DAP 2016/22) ietvaros sniegt eksperta vērtējumu par 22.11.2005. MK noteikumos Nr.888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām" iekļauto **Vecsatiķu muižas aleju** tās izpētes un robežu izvērtēšanas kontekstā. Mērķa sasniegšanai izvirzīti šādi uzdevumi (1) izvērtēt alejas aizsardzības statusu un tās novērtējumu teritorijas plānošanas dokumentos (2) veikt alejas apsekošanu dabā, lai pārbaudītu, vai alejā ir īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju atradnes, novērtēt alejas nozīmi konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanā ilgtermiņā (4) sniegt rekomendācijas nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu veikšanai alejā konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanas kontekstā (5) apzināt pieejamo kultūrvēsturisko informāciju par Vecsatiķu muižas aleju (6) sniegt ieteikumus par alejas robežas optimālo novietojumu no bioloģiskās vērtības, alejas saglabāšanas viedokļa un ainaviskās situācijas

Eksperta atzinums ir sagatavots par sugu grupām – sūnas, ķērpji. Atzinumā ir sniegta informācija par 14.11.2000. LR MK noteikumos Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" uzskaitītajām sūnu un ķērpju sugām.

Eksperta atzinums ir sagatavots divos identiskos eksemplāros (katrs uz 6 lpp), viens no tiem tiek iesniegts atzinuma pasūtītājam SIA "Kaugas", otrs paliek eksperta rīcībā).

2. Eksperta atzinuma sagatavošanas metodes

Alejas esošais aizsardzības statuss noteikts, balstoties uz Dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" datiem, kā arī Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem par īpaši

aizsargājamajām dabas teritorijām. Alejas statusa izvērtējums teritorijas plānošanas dokumentos sniegts, aplūkojot 13.10.2011. LR Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5. pantā minētos dokumentus teritorijai, kurā atrodas aleja. Šie dokumenti ir (1) nacionālajā līmenī - Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija un Nacionālais attīstības plāns (2) reģionālajā līmenī - plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija un attīstības programma (3) vietējā līmenī - vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģija, attīstības programma, teritorijas plānojumi, lokālplānojumi, detālplānojumi. Atzinumā apskatīti tieši reģionāla un vietējā līmeņa teritorijas plānošanas dokumenti, īpašu uzmanību pievēršot vietēja līmeņa plānošanas dokumentiem, jo tie vistiešāk nosaka attiecīgās teritorijas izmantošanu.

Datu iegūšanā par īpaši aizsargājamajām sūnu un ķērpju sugām izmantota vizuālās uzskaites metode, alejā veicot katra koka apskati ar mērķi konstatēt aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas. Visas aizsargājamo sugu atradnes kartētas, izmantojot GPS uztvērēju Garmin GPSmap 64 (izmantota LKS-92 koordinātu sistēma).

Kultūrvēsturiskā informācija par Vecsatiķu muižas aleju apzināta, apmeklējot Satiķu bibliotēku, Gaiķu pagasta pārvaldi, kā arī apkopojot pieejamo informāciju interneta resursos.

3. Alejas aizsardzības statuss

Vecsatiķu muižas aleja ir valsts nozīmes aizsargājams dabas piemineklis – aizsargājama aleja. Vecsatiķu muižas alejas kā dabas pieminekļa statusu, aizsardzības un izmantošanas noteikumus nosaka 02.03.1993. likums “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”, kā arī uz tā pamata izdotie 16.03.2010. MK noteikumi Nr. 264 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” un 22.11.2005. MK noteikumi Nr. 888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām”.

4. Alejas novērtējums teritorijas plānošanas dokumentos

Vecsatiķu muižas aleja atrodas Brocēnu novada Gaiķu pagasta teritorijā.

Teritorijas izmantošanu vietējā līmenī nosaka šādi teritorijas plānošanas dokumenti:

- Brocēnu novada teritorijas plānojums 2015. – 2030. gadam. *2.0. redakcija.*
- Brocēnu novada attīstības programma 2014. – 2020. gadam
- Brocēnu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014. - 2030. gadam.

Reģionālā līmenī teritorijas attīstību nosaka:

- Kurzeme 2030. Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2015. – 2020. gadam
- Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015. – 2030. gadam.

Saskaņā ar Brocēnu novada domes 2015. gada 18. marta sēdes lēmumu (protokols Nr. 5, 12. §) uzsākta Brocēnu novada teritorijas plānojuma 2015. – 2030. gadam izstrāde.

Pašlaik Brocēnu novada mājaslapā http://www.broceni.lv/teritorijas_planojums pieejama Brocēnu novada teritorijas plānojuma 2. (pilnveidotā) redakcija. Teritorijas

plānojuma saistošās daļas – Brocēnu novada izmantošanas un apbūves noteikumu 373. punktā uzskaitītas normatīvajos aktos noteiktās novada teritorijā esošās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, to vidū noteikumu 373.2.2. apakšpunktā kā aizsargājama aleja minēta Vecsatiķu muižas aleja. Teritorijas plānojuma grafiskajā daļā Vecsatiķu muižas aleja kā aizsargājams dabas piemineklis attēlota (1) Brocēnu novada teritorijas funkcionālā zonējuma kartē (2) Brocēnu novada Gaiķu pagasta funkcionālā zonējuma kartē.

Brocēnu novada attīstības programmā 2014. – 2020. gadam Vecsatiķu muižas aleja minēta kā novada teritorijā esoša īpaši aizsargājama teritorija - aizsargājama aleja. Attīstības programmas stratēģiskajā daļā paredzēts attīstīt dabas tūrismu, ņemot vērā arī novada teritorijā esošās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas.

Brocēnu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2014. – 2030. gadam minēts, ka novada teritorijā atrodas valsts nozīmes aizsargājama aleja – Vecsatiķu muižas aleja. Stratēģijā norādīts, ka dabas un kultūrvēstures vērtības ir pamats tūrisma, atpūtas un rekreācijas attīstībai. Stratēģijā iekļautajās vadlīnijās dabas teritoriju un citu nozīmīgu teritoriju attīstībai un plānošanai cita starpā noteikta dabas daudzveidības saglabāšana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un aizsargājamo dabas objektu saglabāšana un aizsardzība. Satiķu apkārtnē stratēģijā atzīmēta kā viena no ainaviski vērtīgajām teritorijām un aktīvā tūrisma attīstības centrs.

Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programmā 2015. – 2020. gadam aizsargājamās alejas tieši nav minētas. Attīstības programmas sadaļā “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju ilgtspējīga attīstīšana” norādīts, ka īpaši aizsargājamās dabas teritorijas aizņem 14% no Kurzemes reģiona teritorijas. Kā viena no prioritātēm attīstības programmā noteikta Kurzemes dabas un kultūras telpas attīstība ar saukli Radošā Kurzeme 2020. Šajā prioritātē cita starpā izdalīti rīcības virzieni: RV4 Kultūras un dabas mantojuma sociālekonomiskā potenciāla izmantošana reģiona attīstībā; RV5 Kultūras un dabas mantojuma saglabāšana un izpēte.

Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2015. – 2030. gadam nav informācijas par aizsargājamām alejām. Stratēģijā kā vispārīgs dabas un kultūrvides telpas attīstības mērķis noteikts “ainaviski sakopta, funkcionāli izmantota telpa, kas veido reģiona un vietu identitāti, pamatu tūrismam, ekonomikai kopumā, atbildību nākamībai”. Kā šī mērķa sasniedzamie rādītāji stratēģijā noteikti (1) sakoptas un apsaimniekotas visas kultūrvēsturiskās vietas (2) dabas un kultūras aizsargājamās vērtības iesaistītas tūrisma aprītē (3) panākta attieksmes izmaiņa pret dabas un kultūrvēsturisko mantojumu. Stratēģijā doti arī risinājumi šī mērķa sasniegšanai.

5. Alejas apsekošana

Vecsatiķu muižas aleja apsekota 2016. gada plkst. 15. augustā plkst. 14:30 – 15:40. Apsekošanas laikā ir daļēji mākoņains, mēreni silts laiks bez nokrišņiem.

6. Alejas un tai piegulošās teritorijas vispārīgs raksturojums

Vecsatiķu muižas alejas shēma un robežu apraksts dots 22.11.2005. MK noteikumu Nr.888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām” 36. pielikumā. Vecsatiķu muižas aleja izvietota gar Vecsatiķu muižas pievedceļu aptuveni 260 m garā posmā līdz kādreizējai Vecsatiķu muižai, uz kuras pamatiem uzbūvēts kultūras nams. Aleju

pamatā veido vidēju dimensiju liepas un kļavas, kas stādītas divās rindās katrā ceļā pusē (1. – 2. attēls), alejā aug arī vairāki oši.

1.attēls. Vecsatiķu muižas aleja, skats no muižas puses. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

2.attēls. Skats uz alejas dubulto liepu rindu, tālākajā plānā redzami koki ar stumbra bojājumiem. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

Gandrīz visiem alejas kokiem iekšējās koku rindās ir tehnogēni bojājumi tajā stumbra daļā, kas vērsta uz ceļa pusi (2.attēls). Alejai piegulošo teritoriju veido ciema dzīvojamo māju apbūve no vienas puses un parkveida jaunu koku stādījumi no otras puses. Alejas labajā malā, skatot no muižas puses, izveidots bruģēts gājēju celiņš. Gaiķu pagasta pārvaldes vadītāja atklāja, ka celiņš būvēts ar nolūku novadīt gājējus no alejas, jo pirms celiņa izbūves Satiķu iedzīvotāji pārvietojušies pa vidu alejas dubulto koku rindām.

7. Alejā konstatētās īpaši aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas un alejas nozīme šo sugu saglabāšanā

Vecsatiķu muižas alejā nav konstatētas īpaši aizsargājamās sūnu sugas. Alejā konstatētas divas īpaši aizsargājamās ķērpju sugas – kausveida pleurostikta *Pleurosticta acetabulum* (14 atradnes) un bālā sklerofoora *Sclerophora pallida* (2 atradnes). *Pleurosticta acetabulum* alejā ir liels skaits atradņu un tās ir labā stāvoklī (3.attēls), alejā ir daudz sugai piemērotu potenciālo dzīvotnes koku.

3.attēls. Īpaši aizsargājamā ķērpju suga kausveida pleurostikta *Pleurosticta pallida*. Vecsatiķu muižas alejā. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

Sclerophora pallida atradnes alejā atzīmētas uz ošiem, sugas atradņu skaits ir neliels, tomēr suga uz atradņu kokiem atrodama lielā daudzumā. Apkopojot iegūto informāciju, var secināt, ka Vecsatiķu muižas aleja ir nozīmīga no īpaši aizsargājamo ķērpju sugu saglabāšanas viedokļa.

8. Ieteikumi alejas apsaimniekošanai

No alejā konstatēto īpaši aizsargājamo ķērpju sugu saglabāšanas viedokļa alejā prioritāri saglabājami šo sugu atradņu koki. No aizsargājamās sugas *Sclerophora pallida* saglabāšanas viedokļa īpaši nozīmīgi ir alejā augošie lielāko dimensiju oši, kuri kalpo gan kā sugas esošie, gan potenciālie dzīvotnes koki.

9. Alejas kultūrvēsture

Vecsatiķu muižas aleja pieder pie Vecsatiķu muižas apstādījumiem, tomēr precīzs alejas stādīšanas laiks nav zināms. Nostāsti vēsta, ka rētas uz alejas kokiem radušās, kara laikā sprāgstot spridzekļiem, kurus alejā izvietojusi vācu karavīri. Vecsatiķu muižas aleja bijusi noteikta kā aizsargājams dabas pieminekļis arī pirms 1940. gada, kad tā ar valdības 1927. gada 12. jūlija rīkojumu iekļauta sarakstā Nr. 10 aizsargu mežiem, parkiem, alejām un dabas pieminekļiem.

10. Ieteikumi aleju robežu izmaiņām

Ņemot vērā apkopoto informāciju par alejā sastopamajām īpaši aizsargājamajām sugām, alejas kultūrvēsturi un alejas ainavisko situāciju, ieteicams Vecsatiķu muižas aleju saglabāt valsts nozīmes aizsargājamo aleju sarakstā tās esošajās robežās

11. Atzinumā norādītie normatīvie akti

Noteikumi par aizsargājamām alejām: Ministru kabineta 2005. gada 22. novembra noteikumi Nr. 888, Latvijas Vēstnesis, 2005, 8. augusts, Nr. 196 (3354)

Teritorijas attīstības plānošanas likums: LR 2011. gada 13. oktobra likums, Latvijas Vēstnesis, 2011, 2. novembris, Nr.173 (4571)

Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām: LR 1993. gada 2. marta likums, Latvijas Vēstnesis, 1993, 25. martā, Nr. 5

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi: Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264, Latvijas Vēstnesis, 2010, 30. martā, Nr. 50 (4242)

12. Atzinumā norādītie teritorijas plānošanas dokumenti

Kurzeme 2030. Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2015. – 2020. gadam. Apstiprināta ar Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības padomes 2015. gada 15. jūlija lēmumu Nr. 1.

Pieejama: http://www.kurzemesregions.lv/jomas/Teritorijas_attistibas_planosana/KPR_ilgtspejigas_attistibas_strategijas_un_attistibas_programmas_izstrade

Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015. – 2030. gadam. Apstiprināta ar Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības padomes 2015. gada 15. jūlija lēmumu Nr. 1. Pieejama:

http://www.kurzemesregions.lv/jomas/Teritorijas_attistibas_planosana/KPR_ilgtspejigas_attistibas_strategijas_un_attistibas_programmas_izstrade

Brocēnu novada teritorijas plānojums 2015. – 2030. gadam. 2.0. redakcija. Pieejams: http://www.broceni.lv/teritorijas_planojums

Brocēnu novada attīstības programma 2014. – 2020. gadam. Apstiprināta ar Brocēnu novada domes 2014. gada 17. decembra lēmumu (protokols Nr. 25, 5. §). Izstrādātājs: SIA “Reģionālie projekti”.

Pieejama: http://www.broceni.lv/attistibas_programma

Brocēnu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014. – 2030. gadam. Apstiprināta ar Brocēnu novada domes 2014. gada 21. maija lēmumu (protokols Nr. 10, 10. §). Izstrādātājs: SIA “Reģionālie projekti”.

Pieejama: http://www.broceni.lv/ilgtspejigas_attistibas_strategija

13. Atzinuma sagatavošanā izmantotie informācijas avoti

Saraksts Nr. 10 aizsargu mežiem, parkiem, alejām un dabas pieminekļiem: Valdības 1927. gada 12. jūlija rīkojums, Valdības Vēstnesis, 1927. gada 12. februārī, Nr. 150. Pieejams: www.periodika.lv

Atzinuma sniedzējs

Evita Oļehnoviča

Sugu un biotopu eksperte biotopu grupās: meži un virsāji, purvi;

sugu grupā: sūnas

Sertifikāta numurs: 128

Sertifikāta derīguma termiņš: 13.11.2014.- 12.11.2017.